

بررسی اصالت و اهمیت زیارت اربعین: سنت یا بدعت؟

<?xml encoding="UTF-8">

با استناد به روایات و شواهد تاریخی، به شبهات پیرامون بدعت بودن زیارت اربعین پاسخ می‌دهیم

اصالت زیارت اربعین در سنت ائمه (ع)

زیارت اربعین نه تنها یک بدعت نیست، بلکه ریشه‌ای عمیق در سنت معصومین (ع) دارد. به نقل حدیثی از امام صادق (ع) و همچنین از امام حسن عسکری (ع) که می‌فرمایند: که زیارت اربعین را یکی از "علامات مؤمن" برشمرده‌اند، دلیلی محکم بر اصالت این زیارت می‌توان دانست.

اهمیت زیارت اربعین صرفاً به دلیل زیارت جابر بن عبدالله انصاری در این روز نیست، بلکه به واسطه "فعل معصوم" و "قول معصوم" است که در روز اربعین وارد کربلا شده‌اند. ورود امام سجاد (ع) و حضرت زینب (س) به کربلا در روز اربعین که به اعتبار حضور و زیارت این دو بزرگوار، اربعین موضوعیت و اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است.

بیان زیارت اربعین توسط امام صادق (ع)، خود گواه بر اهمیت آن است؛ چرا که زیارت یک صحابی بزرگوار مانند جابر بن عبدالله، هرچند ارزشمند است، اما به تنهایی نمی‌تواند به یکی از شعائر بزرگ شیعه تبدیل شود و امام معصوم برای آن زیارت‌نامه‌ای خاص بیان کند.

تأییدات تاریخی و روایی

برای تأیید بیشتر اصالت زیارت اربعین، به نقل ابوریحان بیرونی در قرن چهارم اشاره می‌شود. ابوریحان بیرونی در کتابش می‌گوید: «و فی العشرین ردّ رأس الحسین الی مجثمه حتّی دفن مع جثّه و فیه زیارة الاربعین و هم حرمه بعد انصرافهم من الشام». یعنی «در روز بیستم آن [صفر] سر حسین (علیه السلام) را به بدنش ملحق کردند و در همانجا دفن نمودند و زیارت اربعین راجع به این روز است و حرم امام حسین (علیه السلام) نیز پس از بازگشت از شام در این روز ایشان را زیارت کردند.» این یعنی در روز اربعین، سر مطهر امام حسین (ع) به پیکر مقدس ایشان ملحق شده است. این واقعه، عظمت و اهمیت زیارت مرقد امام حسین (ع) را دوچندان می‌کند، زیرا شرافت و کمال انسان به سر اوست و بازگشت سر مقدس به پیکر پاک، به این روز اهمیت ویژه‌ای بخشیده است.

امکان‌پذیری حضور اهل بیت (ع) در کربلا در اربعین

در پاسخ به شبهات موجود در مورد رسیدن اهل بیت (ع) به کربلا در روز اربعین، با توجه به محاسبات تاریخی، این امر ممکن دانسته می‌شود. دلیل حضور اهل بیت (ع) در کربلا، با وجود اینکه این شهر در مسیر مستقیم شام به مدینه نبوده است، برای تحویل سرها و دفن آنها در کنار پیکرها توسط اهل بیت (ع) عنوان شده است.

دسته‌بندی شعائر مذهبی:

۱- شعائری که مستقیماً در مورد آنها روایت وجود دارد.

۲- شعائری که در عصر غیبت توسط شیعیان اجرا شده و مورد تأیید علما قرار گرفته است.

هر دو دسته مورد تأیید دین هستند. پیاده‌روی اربعین نیز، همانند سنت‌هایی چون سینه‌زنی و دسته‌گردانی در عزاداری بر سیدالشهدا (ع)، در دسته دوم قرار می‌گیرد و به همین دلیل بدعت محسوب نمی‌شود.

این ادعا بر دو پایه استوار است:

تأکید روایات بر زیارت امام حسین (ع) در حالات و شرایط مختلف.
اصالت پیاده رفتن به کربلا برای زیارت امام حسین (ع).

علمای بزرگ شیعه از دیرباز به زیارت پیاده امام حسین (ع) اهتمام داشته‌اند. مرحوم قاضی طباطبایی در کتاب ارزشمند "اربعین" به این مسئله اشاره کرده و استنادات تاریخی و روایی متعددی را در این زمینه مطرح می‌کند که نشان می‌دهد سیره علمای بزرگ بوده است که در روز اربعین با پای پیاده به زیارت امام حسین (ع) مشرف می‌شدند. این امر، مشروعیت و قدمت پیاده‌روی اربعین را بیش از پیش تأیید می‌کند.

پیاده‌روی اربعین دیگر تنها یک سنت تاریخی نیست؛ این حرکت عظیم از قالب انجماد تاریخی خود فراتر رفته و به پدیده‌ای جهانی تبدیل شده است. آثار و برکات گسترده این گردهمایی عظیم، امروز بیش از پیش مشهود است. اکنون این رویداد بخش جدایی‌ناپذیری از هویت عالم تشیع را شکل داده است. اربعین حسینی، دیگر صرفاً یک مراسم مذهبی نیست، بلکه به نمادی از همبستگی، مقاومت و ارادت شیعیان و آزادگان جهان به امام حسین (ع) بدل گشته است.